

מבארת הגמרא: אלא חילוק אחר יש בין עבד לבהמה, שמכירת
עבד, מילתא דלא שכיחא היא - דבר שאינו מצוי הוא, וכל
מילתא דלא שכיחא לא נזרו ביה רבנן, ולכן לא חיבירוה אלא עד
עשרה בדמיו, אולם מכירת בהמה מצויה, ולכן קנסו בה יותר עד
מאה בדמיה.
הגמרא חוזרת לברייתא שבה שנינו שחכמים פוטרם כשיר עכו"ם
באמצע: שנינו בברייתא (לעיל ב), והכמים אומרים כל זמן שיר
העובד פוטרם בו' באמצע פטורה מן הבכורה. אמר רבי יהושע,
ושנייהם מקרא אחד דרשו, שנאמר (במדבר ג יט) 'כל פבור בישראל,
רבנן סברי, אילו נאמר רק 'פבור', מקצת פבור משמע - קדושת
בכורה היתה חלה אפילו אם מקצתו של ישראל, כתב רחמנא 'כל',
עד דאיכא פוליה - ללמדנו, שחלה רק אם כל הבכור של ישראל.
ורבי יהודה סבר, אילו נאמר 'פבור', פוליה פבור משמע - קדושת
בכורה היתה חלה רק אם כל הבכור של ישראל, כתב רחמנא 'כל',
דאפילו כל דהוא - ללמדנו, שחלה אפילו אם רק מקצתו של
ישראל.
איבעית אימא - ואם תרצה תאמר, דבולי עלמא סוברים אילו
נאמר רק 'פבור', ויכא משמע - קדושת בכורה היתה חלה כשרובו
שייך לישראל, אבל עתה שנאמר 'כל' נחלקו במשמעותה, מר סבר
'כל' משמע למלווי אתא - חכמים סברו שכל מלמד שצריך שיהא
כולו של ישראל, ומר סבר לנרועי אתא - ורבי יהודה סבר שא
לגרע, שדי אם כל שהוא שייך לישראל.
הגמרא מבררת שיעור חלקו של גוי הפוטר מבכורה: ויכא תהא
חלק השותפות של עובד פוטרם ותהא פטורה מן הפטורה.
משיבה הגמרא: אמר רב הונא, אפילו בעלות באונו פוטר מן
הבכורה. מקשה הגמרא: מתקיף לה רב נחמן על רב הונא, למה
בעלות באונו פוטר, ולימא ליה שקיל אונד ויול - שהכהן יאמר
לגוי קח אונך ולך, ותנתן שאר הבהמה לכהן.
הגמרא מביאה מחלוקת בשיעור חלקו של גוי הפוטר מבכורה:
אימא, רב חסדא אמר, בעלות גוי בדבר שאם ניטל יהיה עושה
אותו - את הבהמה נבלה, דהיינו שחיות הבהמה תליה באבר
ששייך לגוי, פוטר מן הבכורה, כי זה כאילו כולה של גוי. ורבא
אמר, בעלות גוי בדבר שאם ניטל יהיה עושה אותו מריפה, פוטר
מן הבכורה.
מבררת הגמרא: במאי קמיפלגי - באיזו סברא נחלקו רב חסדא
ורבא, והרי שניהם אמרו שאין בעלות גוי פוטר אלא כשיש לו
חלק באבר שחיות הבהמה תליה בו. מבארת הגמרא: מחלוקתם
תליה במחלוקת שנחלקו בחולין (בב) האם מריפה תיה - טריפה כל
זמן שלא מתה הרי היא בחוקת חיה, למאן דאמר - רבא שאמר דבר
שעושה אותו מריפה, קסבר שבהמה מריפה אינה נחשבת תיה,
ולכן אם שייך לגוי אבר שחטרונו עושה טריפה, פטורה מבכורה.
ולמאן דאמר - ורב חסדא שאמר דבר שעושה אותו נבלה פוטר,
אכל דבר שפוטרה טריפה או פוטר, הוא סובר שמריפה תיה, ולכן
בעלות גוי באבר שחטרונו עושה טריפה אינו פוטר.
הגמרא דנה האם רב חסדא ורבא חולקים על רב הונא: אמרוה רבנן
קמיה דרב פפא - אמרו חכמים לפני רב פפא, הא דרב הונא ורב
חסדא ורבא לא פליגי - רב חסדא ורבא שאמרו שכדי לפטור
מבכורה צריך שיהיה לגוי בעלות באבר שחיות הבהמה תליה בו,
אינם חולקים על רב הונא שאמר שאפילו בעלות באונו פוטר
מבכורה, כי הא - דברי רב הונא נאמרו, בו - בבכור הנולד, שגם
בעלות גוי באונו הבכור, פוטר מהבכורה. והא - דברי רב חסדא
ורבא נאמרו, פאמו, שרק בעלות גוי באמו של הבכור באבר שחיותה
תליה בו, פוטר מהבכורה.
אמר להו רב פפא לחכמים שהציעו לפניו סברא זו, מאי שנא - מה
החילוק בין חלק גוי בו - בבכור עצמו, שבעלות באונו פוטר,
משום דבעינן - שצריך - כל פבור בישראל, וליכא - וכאשר חלק
מהבכור שייך לגוי, אין הוא בכלל 'כל פבור בישראל, אפוא נמי -
גם באמו, בעינן - צריך שתהיה בכלל הכתוב (שמות לד טז) 'כל מקנה

מאי - מה כוונת רבי יהודה באמרו 'קונסין אותו', לאו אהמה -
כוונתו על שמכר את הבהמה, ומוכח שאסור למכור לגוי בהמה
לעובריה, שהרי בנתינה זו לא זכה הגוי אלא בעובריה. דוחה הגמרא:
לא - אין הקנס מחמת הבהמה, אלא אעובד - משום מכירת העובר,
ומזובר בבהמה מעוברת, ולכן אסור למכרו. אבל למכור בהמה
שלא נתעברה על מנת שיזכה בעובריה מותר.
הגמרא מוכיחה כן מלשון הברייתא: דיקא נמי - גם מלשון הברייתא
מדויק שהקנס הוא משום העובר, דקתני 'קונסין אותו עד עשרה
בדמיו ונתן כל דמיו לכהן', ואם הוא משום הבהמה למה נתן דמיה
לכהן, אלא שמע מינה שהקנס הוא משום העובר, ולכן נתן דמיו
לכהן.
הגמרא מוכיחה מברייתא זו שקונסין על מכירת בהמה לגוי: קמייעא
(ליה) - ברייתא זו מסייעת לריש לקיש, דאמר ריש לקיש, המוכר
בהמה נפה לעובד פוטרם, קונסין אותו לפדותה מהגוי עד פי
עשרה בדמיה.
הגמרא מסתפקת האם 'עד עשרה' הוא דווקא: דוקא, כלומר, מה
שנינו 'עד עשרה' הוא בדווקא שאפילו עד פי עשרה חייב לפדותה,
או לאו דוקא, ולשון גזמא הוא שיש לו לפדותו אפילו ביותר
משוויו, אבל אין קונסין אותו לפדותו כל כך.
אומרת הגמרא: תא שמע שעד עשרה' הוא דווקא, דאמר רבי
יהושע בן לוי, המוכר עבדו הכנעני לעובד פוטרם, ולא חש למה
שאסור חכמים למכור לגוי, משום שהגוי ימנענו מלקיים מצוות
שהעבד חייב בהם, קונסין אותו שיפדנו מהגוי, עד פי מאה בדמיו.
הרי שעד עשרה' הוא בדווקא, שאם הוא לאו דווקא, למה בבהמה
נקטו 'כדי עשרה', ובעבד 'כדי מאה'.
הגמרא דוחה ומחלקת בין בהמה שהוא לאו דווקא, לעבד שהוא
דווקא. אומרת הגמרא: לעולם 'עד עשרה' האמור בבהמה אינו
בדווקא, כי בבהמה אין האיסור נמשך אלא בשעת המכירה בלבד,
ושאני - ושונה הדין בעבד שקנסוהו לפדותו אפילו עד כדי מאה
בדמיו, כיון דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות - שכל יום שהעבד
נמצא אצל הגוי נמנע ממנו לקיים מצוות.
הגמרא מביאה שיטה שבמוכר בהמה קנסו עד מאה: ואיכא דאמרי
שכן אמר ריש לקיש, המוכר בהמה נפה לעובד פוטרם, קונסין
אותו לפדותה, עד פי מאה בדמיה.
הגמרא מקשה על ריש לקיש מברייתא: תנן - שנינו בברייתא,
והנותן לו בקבלה אף על פי שאינו רשאי, קונסין אותו לפדותה
עד פי עשרה בדמיה. הרי שאין חייב לפדותה אלא עד עשרה.
מתרצת הגמרא: דברי ריש לקיש נאמרו במוכר, ומכירה פסקה
מיניה - במכירה ניתקה הבהמה לגמרי מהמוכר, ולכן חייב לפדותה
עד פי מאה. אך בקבלה, לא פסקה מיניה - אינה מנותקת לגמרי
ממנו, כי עדיין הוא בעל הבהמה, ולכן לא חיבירוה לפדותה יותר מפי
עשרה.
הגמרא מסתפקת בכונת ריש לקיש: דוקא או לאו דוקא - האם
חייב לפדותה עד פי מאה, או שאינו אלא גזמא, ורצה לומר שיפדוהו
אפילו הרבה יותר משוויו.
אומרת הגמרא: תא שמע, דאמר רבי יהושע בן לוי, המוכר עבדו
לעובד פוטרם קונסין אותו לפדותו עד פי עשרה בדמיו, וכיון
שלא יתכן שבעבד שנפקיעו ממצוות קנסו פחות מבהמה, לכן מוכח
ש'עד מאה' האמור בבהמה אינו אלא גזמא. דוחה הגמרא: שאני -
שונה הדין בעבד שלא קנסוהו כל כך, כיון דלא הדר ליה - שלאחר
הפדייה אינו חוזר לרבו כי צריך לשחררו משום קנס על מכירתו לגוי,
ולכן לא חיבירוה לפדותו אלא עד עשרה מדמיו.
שבה הגמרא ושואלת: אם כן נמצא שבהמה מאי טעמא הוסיפו
בשיעור הקנס שלה, משום דקא הדר ליה - שכן הבהמה חוזרת
למוכרה ואינו מפסיד לגמרי בפדיונה, ניקנסיה טפי תד - ראוי
להוסיף בשיעור הקנס בה רק פעם אחת יותר ממה שקנסו בעבד,
שאם בעבד קנסו עד עשרה, בבהמה יהא עד אחת עשרה, כנגד שווי
הבהמה החוזרת לבעליה, ומדוע קנסוהו עד מאה.

המשך ביאור למס' בכורות ליום חמישי עמ' א

12 קדושה על נפל שלא הגיע זמנו לצאת וגר במעי בהמה, ואם כן למה
13 לא תחול קדושה על בכור שיש לגוי בעלות באבר שחיותו תלויה בו.
14 מתרצת הגמרא: הֵתָם – שם בנפלים, כִּינּוּן דְּלֹא עָרִיבוּ כְּהוּ חוּלִין –
15 לא מעורב בהם חלק חולין, קְרִינָא כְּהוּ כְּבָהֳמָה 'כָּל כְּבוֹר' –
16 מתקיים בהם המקרא 'כל בכור, וחייבים בבכורה, אבל הֵכָא – כאן
17 בבכור שיש לגוי בו חלק, כִּינּוּן דְּעָרִיבוּ כְּהוּ חוּלִין – מעורב בו חלק
18 חולין, לֹא קְרִינָא כְּהוּ 'כָּל כְּבוֹר', ואינו חייב בבכורה.
19 הגמרא מביאה דעה נוספת בזה: רַבִּי אֱלֵעָזָר לֹא עָל לְבֵי מְדַרְשָׁא –
20 לא בא לבית המדרש, אֲשֶׁכְּחִיה לְרַבִּי אָסִי – מצא את רבי אסי, אָמַר
21 לִיה לרבי אסי, מַאי אָמַר רַבִּינָן כִּי מְדַרְשָׁא – מה חידשו חכמים
22 בבית המדרש, אָמַר לִיה לרבי אלעזר,

1 תוֹכַר פטר שור ושה' כדי שיחול בבנה קדושת בכורה, וְלִיבָא ואם
2 חלק מהאם שייך לגוי, אין היא בכלל 'כל מקנך', ובנה פטור מבכורה.
3 אֱלָא לֹא שְׁנָא אין חילוק בין הבכור עצמו לאמו, ובשניהם רב הונא
4 פוטר בעלות גוי אפילו באזנו. ורב חסדא ורבא פוטרם רק בעלות
5 באבר שחיות הבהמה תלויה בו.
6 הגמרא מקשה על הסוברים שמקצת בעלות גוי פוטרת מבכורה:
7 מְתַקִּיף לָהּ מַר כִּר רַב אִשִּׁי על הסוברים שמקצת בעלות גוי פוטרת
8 מבכורה, מַאי שְׁנָא מְנַפְלִים – מה שונה זה מבכור נפל, דְּאָף עַל גַּב
9 דְּלֹא כְּנִי חֵיוֹתָא נִינְהוּ, קְדָשִׁי – אף שאין להם חיות נתקדשו
10 בבכורה, דְּאָמַר מַר על הפסוק (שמות יג יב) 'פֶּטֶר שְׁגֵר כְּבָהֳמָה', שיש
11 לדרשו כאילו היה כתוב בג' קמוצה 'שְׁגֵר כְּבָהֳמָה', ומתרבה בזה

הפרש בין שני אבריו, שאחד גדול מחבירו. אך כששניהם שווים, אף ששונים מעיני שאר בהמות, אינו מום.
 הגמרא דוחה את הראיה: לא – אין הכרח לומר שאחת גדולה ואחת קטנה פסולה משום 'שרוע', כי לעולם אימא לך (אומר לך) שהוא משום שינוי, [ו]שינוי הוי מומא, ודקא קשיא לך אם כן אפילו שתייהן גדולות או שתייהן קטנות יחשב מום מחמת השינוי, אין זו קושיא, דהתם – בעינה אחת גדולה ועינה אחת קטנה, השינוי הוא מום, כי אי מחמת בריותא יתירא, תרווייהו פעי למיברא – אם השינוי בגודלם הוא מחמת שבהמה זו בריאה במיוחד, שתי עיניה היו צריכות להיות גדולות, אי מחמת כחישותא יתירא, תרווייהו פעי מיבדחש – ואם השינוי בגודלם הוא מחמת שהיא כחושה במיוחד, שתי עיניה היו צריכות להיות קטנות, וכיון שעין אחת שונה מחברתה, בהכרח ששינוי הגודל הוא חסרון בה, ולכן נחשב מום.
 הגמרא מביאה מעשה שבו פסקו ששותפות גוי פוטרת מבכורה: התיא גיורתא – היתה גיורת דהיו מספרין לה אחי – שהיו אחיה הגויים ונתנים לה חיותא לפשוטה – בהמות לטפל בהם ולפטמם, על מנת שתקבל חלק בוולדותיהם, אתאי לקמיה דרבא – באה לפני רבא לשאול האם הולדות חייבות בבכורה, אמר לה, לית דחש לה להא דרבי יהודה – אין מי שחושש לדברי רבי יהודה דאמר שותפותא עובד פוכבים חייבת בבכורה, וכיון שחלק מגוף הולד שייך לאחיה הגוי, פטורות הולדות מבכורה.
 הגמרא מביאה מעשה אודות הפקעת קדושת בכורה על ידי מכירה לגוי: רב מרי בר רחל תויא ליה התיא חיותא – היו לו בהמות, וכדי שלא יחול קדושת בכורה על הולדות, הנה מקנה לאודניהו – היה מקנה את אוניהם בערם במעי אמם, לעובד פוכבים, ואמר להו בגיזה ועבודה יהיב להו לפכהנים – ומכל מקום היה נוהג בהם כדיון בכורים, שלא היה עושה בהם גיזה ועבודה, ונתנם לכהנים, וכפלא חיותא – ומתו בהמותיו דרב מרי בר רחל.
 תמדה הגמרא: ובי מאחר דאמר להו בגיזה ועבודה, ויהיב להו – וגם נתנם לפכהנים, אמאי מקנה להו לאודניהו לעובד פוכבים – לשם מה הקנה אוניהם לגוי. מבאר הגמרא: רב מרי חש דלמא אתי בהו לידי תקלה – יעשה גיזה ועבודה בבכורות, ולכן הקנה את אוניהם שלא יאסרו בגיזה ועבודה. שבה הגמרא ומקשה: אי הכי – אם כן, מאי מעמא פלו חיותא דרב מרי – למה מתו בהמותיו של רב מרי, והרי מעשיו היו בכונה טובה. מתרצת הגמרא: רב מרי נענש משום דמפקע להו מקדושתיהו – משום שהפקיע את הולדות מקדושתם.
 מקשה הגמרא: והאמר רב יהודה, מותר לאדם להטיל מום בפבור כדי שלא יבא בו לידי תקלה, ועושה כן קורם שיצא (העובר) לאויר העולם, כי לאחר מכן נתקדש, ואסור להטיל מום בבכור שנתקדש, ואם כן רב מרי עשה כדיון, ולמה מתו בהמותיו. מתרצת הגמרא: התם – שם, רב יהודה התיר להטיל מום בבכור, משום שהמום, מקדושת מוזהב קא מפקע ליה – מפקיע את הבכור רק מלהקרב על המזבח, אבל מקדושת פתו לא מפקע ליה, כי גם בכור בעל מום ניתן לכהן, והכהן חייב לנהוג בו דיני בכור. אולם הכא – רב מרי שמכר את אחו בהמותיו, אפילו מקדושת פתו קא מפקע ליה – הפקיעם בכך אפילו מחיוב נתינה לכהן, ואף שנהג בהם כאילו יש בהם קדושת בכורה, הרי הם חולין גמורים, וזה אסור לעשות.
 הגמרא מחלקת חילוק נוסף בין דברי רב יהודה למעשה של רב מרי: ואיבעית אימא – ואם תרצה תאמר לחלק כך, רב מרי בר רחל ידע לאקנויי (להקנות את בהמותיו) בקנין גמור, ומצד זה שהפקיע את הבכורה לא היה ראוי לעונש. אלא שהיה לו לחשוש, שמוא בשעה שיקנה לגוי חתוי ליה איניש אחרינא ואזיל ועבד – ויהא אדם אחר שהקנה בהמותיו לגוי כדי לפוטרם מבכורה, וילך ויעשה כמותו, אך לא ידע איך להקנותם, ופבר, רב מרי מילתא הוא דעבד – ויחשוב שרב מרי בדיבור לבדו הקנה אותם לגוי, ולא נטל ממנו דמים, ואתי פה לידי תקלה – ויבא לידי תקלה בכך שלא ינהג מנהג בכורה בבכורותיו, ומשום כך נענש רב מרי.

הכי (כך) אמר רבי יוחנן, בעלות גוי בבהמה אפילו דבר שחסרונו עושה מום קל בלבד כגון אחנו, פטרה מבכורה. והוסיף רבי יוחנן ואמר, והדתנן רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל פטורה מן הבכורה, ואם יש בו (בולד) מקצת סימנין שבהם הוא דומה לאמו, חייב בבכורה, הכוונה היא שחייב ליתנו לכהן, אבל אינו קרב למזבח, כי השינוי מצורת מינו, מום קבוע הוי לשחוט עליו – נחשב כמום קבוע המתירו לשחטו בחוץ, כדיון בכור בעל מום ששחטו ואוכלו.
 הגמרא מבררת מה חידוש רבי יוחנן. מקשה הגמרא: פשלמא – דברי רבי יוחנן שבעלות גוי דבר שחסרונו עושה מום קל פוטר מבכורה מובנת, כי בכך קא משמע לן שהלכה כדברי רב הונא שאמר שבעלות גוי באזן הבכור פוטרת מן הבכורה, ולאפוקי מדרב הקדא ורבא שאמרו שצריך בעלות באבר שהנשמה תלויה בו. אלא מה שאמר שרחל שילדה מין עז, נחשב מום קבוע, מאי קא משמע לן – מה חידוש לנו בזה, וכי בא לחדש דכיון דאישתני הנה ליה מומא – שהשינוי מצורת מינו נחשב מום, והרי תנינא לה במשנה להלן (מ) שבכור בהמה טהורה ופיו דומה בשל חויר – ששפתו העליונה עודפת על התחתונה, הרי זה מום, כי אינו דומה למינו, ולמה הוצרך להשמיענו דין זה.
 אומרת הגמרא: ובי תימא – ואם תרצה לומר דמהתם – במשנה להלן מוכרח רק שאם נשתנה דבר שאין במינו קדוש בבכורה, כגון חויר שאין במינו קדוש בבכורה, נחשב מום, אולם הכא – כאן, השמיענו רבי יוחנן שגם אם נשתנה דבר שבמינו קדוש בבכורה, כי בין רחל ובין עז יש במינם קדושת בכורה, נחשב מום.
 דוחה הגמרא: הא נמי תנינא – גם חידוש זה ידענו מהמשנה להלן (מ), כבש שעינו אחת גדולה ואחת קטנה הרי זה מום, ותנא – ושינוי בברייתא. עינו גדולה, היינו גדולה בשל עגל, ועינו קטנה, היינו קטנה בשל אנוו. פשלמא מה ששינוי שעין קטנה בשל אנוו נחשב מום, כי נשתנה דבר שאין במינו קדוש בבכורה, שבאוח אין דין בכורה, אלא מה ששינוי שעין גדולה בשל עגל נחשב מום, אינו מובן, שהרי השתנה לעגל שיש במינו קדוש בבכורה, ולמה זה נחשב מום. אלא לא משום דאמרין בין דאישתני הנה ליה מומא – אלא ודאי שכל שינוי מצורת מינו הרי זה מום, ואם כן נמצא שגם חידוש זה ידענו מהמשנה, ומה הוסיף רבי יוחנן באומרו שרחל שילדה עז ודומה במקצת סימנים לאמו הולד נחשב בעל מום קבוע. מתרצת הגמרא: לא – איך המום בעינו אחת גדולה כשל עגל משום שינוי, אלא משום דהנה ליה 'שרוע' – שנאמר בתורה מום הנקרא 'שרוע', והוא כל שיש הפרש בין שני אבריו, שאחד מהם גדול מחבירו. אבל שינוי אחר כגון רחל שצמרה דומה לעז לא מצינו שיחשב מום, והשמיענו רבי יוחנן שגם שינוי זה נחשב מום.
 הגמרא מוכיחה כן. אומרת הגמרא: הכי נמי מסתברא, שעינו אחת גדולה פסול משום 'שרוע', דתנן להלן (מג-מז), מומין אלו שוננו במומי בהמה, בין כשהם קבועין בין כשהם עזבירין, פוסלין את הכהן מלעבוד במקדש. ויתר עליהן אדם (כהן), שבו מומים נוספים פוסלים אותו, כגון אם היו עיניו שתייהן גדולות, או שהיו שתייהן קטנות. מבאר הגמרא מדוע רק באדם פוסלים מומים אלו: כי נבי אדם הוא דכתוב (ויקרא כב ד) 'איש איש מורע אהרן' ללמד דבעיניו – שצריך שיהיה הכהן איש שונה בנפשו של אהרן – שדומה לשאר הכהנים, והיינו שמראהו ככל אדם, ואין בו אבר משונה, אבל בבחמה אפילו אם שתייהן (שתי עיניה) גדולות או שתייהן קטנות, נמי לא הוי מומא – אינו נחשב מום.
 מסיימת הגמרא את הראיה: עינו אחת גדולה ואחת קטנה מאי מעמא נחשב מום גם בבהמה כמו שפירש במשנה, אי משום השינוי שיש בה, אם כן אפילו שתייהן גדולות או שתייהן קטנות נמי יחשב מום, שהרי עיניה שונות מעיני שאר בהמות, ושינוי נחשב מום. אלא לאו – אלא ודאי שינוי אינו מום, ועינו אחת גדולה ואחת קטנה נחשב מום, משום דהנה ליה 'שרוע', וזה שייך רק כשיש

המשך ביאור למס' בכורות ליום חמישי עמ' ב

משנה

9 שדעת רש"י (במדבר ג מוח) היא, שלא פדו אלא בהמה טמאה. ודעת
10 תוספות (ד. ד"ה ועוד) היא, שגם בהמתם הטהורה נפטרה על ידי בהמות
11 הלויים.
12 כְּהֵנִים וְלוֹיִם פְּטוּרִין מדיני בכורה, מִקֵּל וְחוֹמֶר, אִם פָּטְרוּ הַכֹּהֲנִים
13 וְהַלְוִיִּים אֶת בְּכוֹרֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּמְדַּבֵּר, דִּין הוּא שִׁפְטוּ אֶת
14 בְּכוֹרֵם שֶׁל עֲצָמָן. וּבְגִמְרָא נַחֲלֵקוּ אֲבִי וְרַבָּא אִם נִידוּן הַמִּשְׁנָה הוּא
15 לְגַבֵּי פְדִיּוֹן בְּכוֹר אָדָם, או לְגַבֵּי פְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר.

1 כהנים ולויים חייבים דיני בכור בהמה טהורה, ופטורים מפדיון בן
2 בכור ומפדיון פטר חמור. פטורם מפדיון הבן ופטר חומר נלמד
3 מפרשת פדיון בכורי ישראל בלויים שנעשה בשנה השניה שהיו בני
4 ישראל במדבר, שמבואר בכתובים, שהלויים ובהמתם פדו את בכורי
5 ישראל.
6 הראשונים נחלקו האם בהמות הלויים פדו את בכורי הבהמות
7 הטהורות שהיו לישראל במדבר, או שמא פדו רק את פטרי חמוריהם,
8